בהעלותך (תשי"ט)

(השוה לגליון זה את גליון בהעלותך תש"ז העוסק באותו קטע וביחוד בשאלות כלליות הנוגעות לפרק כולו.)

א. ד. והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה.
רמב"ן ד"ה וטעה והאספסוף אשר בקרבו. וכן
" דברים כ"ט י"ח ד"ה והתברך בלבבו לאמור החל מן "ופירות למען ספוח הרוה את הצמאה עד "ולפי שהזכיר שרש פרה".
הסבר את פסוקנו כאן לפי דברי הרמב"ן בדברים! מה מסריצו לפרש את פסוקנו כאשר פרש? (עוד לפסוק זה עיין גליון בהעלותך תש"ז שאלה ג)

ב. ו. ויחר אף ה' מאד.
רמב"ם מורה נבוכים א' לו': דע - שאתה כשתסתכל בכל התורה ובכל ספרי הנביאים, לא המצא לשון "חרון אף" ולא לשון "כעס" ולא לשון "קנאה" אלא בעבודה זרה לבד; ולא תמצא שיקרא "אויב ה'" או "צר" או "שונא" אלא עובד עבודה זרה לבד, אמר: (דברים י"א) "והעבדתם אלוהים אחרים והרה אף ה' בכם", וכן (דברים ו') "פן יחרה אף ה'...." וזה הרבה מישופר
פסוקנו נראה כסותר כלל זה של הרמב"ם. נסה ליישב סתירה זו על פי האמור ברש"י י"א ה' ד"ה אשר נאכל בשרים חנם; רש"י שם פ' י' ד"ה בוכה למשפחותיו.
(בדומה לזה השוה יטוב סתירה כזו בדברי המלבי"ם לשמות כ"ב כ"ג ד"ה וחרה אפי והרגתי: הרב במורה כתב: כשתחפש בכל הכתוב לא תמצא חרון אף וכעס בבורא רק בענין ע"ז וכתוב זה סותר דעתו ופרשו חז"ל שבא להשרות חרון אף ה' על ענוי אלמנה ויתום כחרונו על עבודת אלילים...)

ג. י"א למה הרעות לעבדך ולמה לא מצאתי חן בעיניך.
הכתב והקבלה: נראה לי לפרש מלת "הרעות" מן (שמואל ב' ה') "אתה תרעה את עמי" ומן (מלכים ב' ז') "לרעות את עמי" - וענינו ממשלה והנהגה. והמכוון: "למה הרעות לעבדך" = למה שמת את עבדך לרועה ולמנהיג על העם הזה (ולמד "לעבדך" במקום "את" כמו (שמואל ב' ג' ל') "ויואב ואביש אחיו הרגו לאבנר"), והוסיף עוד לאמר: ואם חכמתך העליונה הסכימה לשומי לרועה ולמנהיג עליהם, למה לא מצאתי חן בעיניך לשום בידי ובדמיתי את היכולת למלאות תמיד משאלות לבם ובקשתם, כי לשון "מצא" ענינו גם כן התקוה ותאות הנפש שהאדם נושא עיניו ונפשו אליו תמיד (וואונש, פערלאנגען בלעזית). ובפרטות יורה שם "מצא" על המאכל כמו (שמואל ב' י"א) "מאת המלך" דתרגומו "סעודתא" וכמו (בראשית מ"ג) "ומרב מטאת בנימין".
הסבר, במה נוטה בעל הכתב והקבלה מן הפרוש הרגיל ומה הצריכו לפרש בדרך אחרת מאשר הרגילה!

ד. שאלות ודיוקים ברש"י:

1. ז' ד"ה והמן כזרע גד
a. הסבר את הבטוי "מי שאמר זו לא אמר זו"
b. היכן מצינו בתנ"ך עוד פסוקים המתבארים בדרך זו?
עיין גליון עירא תש"ס שאלה ד
" בשלח תש"ן " ב,

2. י"ב ד"ה כי תאמר אלי עד "והיכן"
a. מה ראה רש"י להפך לשון עתיד במקרא ללשון הוה בלשונו?
b. מהו פירוש המלה "כי" בפסוקנו לדעתו?

3. " " כי תאמר אלי החל מן "והיכן אמר"
a. מה קשה לו?
b. השוה דבריו שמות ח' ט"ו ד"ה כאשר דבר ה'
" " דברים ס"ו ו' " כאשר דבר לך
" גליון בשלח תש"ן שאלה ד לשמות י"ד!
" " שמיני תש"ח " ב
מהי השיטה שהולך בה רש"י בכל המקומות האלה?
ox. התוכל להסביר את ה"אמירה" שבפסוקנו בדרך אחרת?

4. י"ב ד"ה על האדמה אשר נשבעת לאבותינו
x מה קשה לו?